

1/2022

x:tra KYVYIT

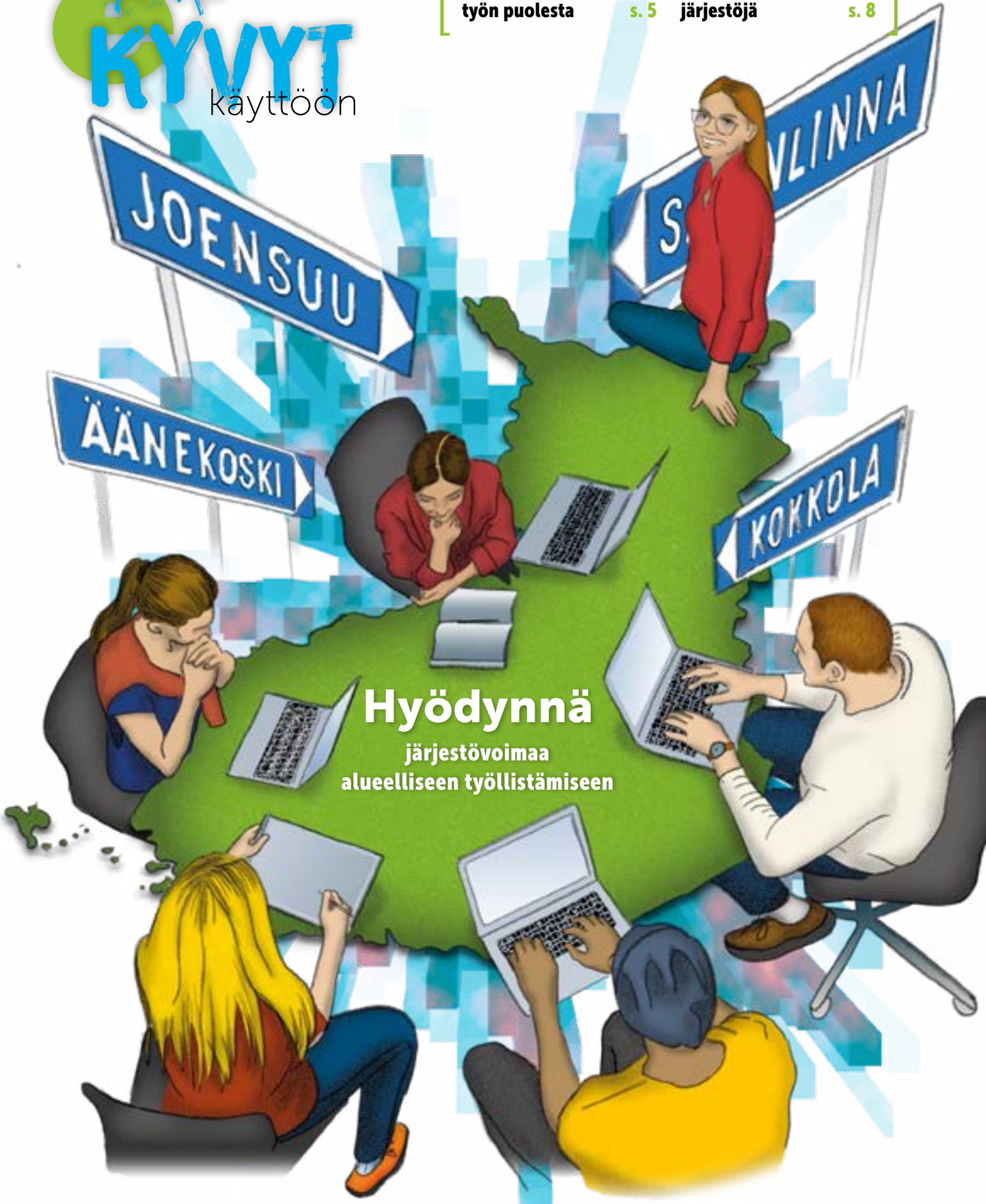
käyttöön

**Eurot puhuvat
järjestöjen tekemän
työn puolesta**

s. 5

**Aluevaltuutettu:
tarvitsemme
järjestöjä**

s. 8

Hyödynnä
järjestövoimaa
alueelliseen työllistämiseen

Järjestöjen työkyvyn tuki voi olla merkittävä

kriisiaikoina(kin)

Keväällä 2020 alkanut koronakriisi pysäytti talouden, mikä tarkoitti myös monien aktiivisen työllisyyspolitiikan keinojen käytön pysähtymisen käytännöllisesti kokonaan. Kun asiakasvirta tyrehtyi, palvelumaksut keskeytyivät ja palkanmaksukyky romahti. Tämä kaikki aiheutti lomautusten ja irtisanomisten vyöryn, jota järjestötoimijatkain eivät voineet väistää. Koronaepidemian hidastamiseksi käyttöön otetut poikkeukselliset ja laajat rajoitustoimet aiheuttivat pysähdysten taloudessa. Erityisesti lomautettujen määrä kasvoi nopeasti. Työmarkkinajärjestöt sopivat heti koronakriisin alkaessa eheyttämispaketista, jolla nopeutettiin yhteistoimintaneuvotteluita ja parannettiin työttömiksi joutuneiden henkilöiden turvaa sekä helpotettiin lomautuksia.

Kun epidemian kesto ei voitu ennustaa, uhkana oli työttömyyden ja erityisesti pitkäaikais-työttömyyden kasvu, sekä työttömyyskorvausten määrän nopea lisääntyminen. Vuoden 2022 kevään työllisyysluvut osoittavat toipumisen merkkejä, mutta sotatoimet Ukrainassa ovat nostaneet esille uuden taloudellisen shokin ainekset. Tämän vaikutuksia työllisyyteen voi tässä vaiheessa vasta arvailla.

Ulkoisten uhkien vaikutukset osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymisen toimenpiteisiin ovat varmasti merkittäviä, tosin tutkimustietoa tästä ei ole. Sen sijaan on selvitetty, että mikäli työttömien työkyky ja osaaminen säilyvät tai vahvistuvat kriisin aikana, työttömyys alenee nopeammin sen jälkeen. Työvoimapolitiikan tutkija **Ari-Matti Näätänen** on perehtynyt aiheeseen raportissa ”Kuinka lisätä työllisyyttä aktiivisella työvoimapolitiikalla – Suosituksia Suomelle” (<https://bit.ly/Näätänen-raportti>). Näätänen toteaa, että ”aikaisessa vaiheessa tehty investointi oikein suunnattuihin työvoimapolitiittisiin toimiin säästää --- niin taloudellisia kuin inhimillisiä voimavaroja.”

Näätänen esittää raportissaan yhdeksän konkreettista suositusta aktiivisen työvoimapolitiikan kehittämiseksi, jotta hallituksen asettamiin tavoitteisiin työllisyyden osalta päästään. Nämä keinot puuttuvat joko kokonaan tai osittain niiden vaihtoehtojen joukosta, joilla Suomen työllisyyttä aiotaan tällä hetkellä edistää. Suosittelemme Näätäsen raporttiin tutustumista. Suosituksista löytyy toimivia keinoja myös alueellisiin haasteisiin tarttumiseen sekä järjestöjen yhteistyötapojen kehittämiseen.

Jaana Pakarinen

Toimitusjohtaja, Vates-säätiö sr

MEERI RIIHELÄ

Järjestövoimaa alueelliseen työllistämiseen Extra -lehti on osa Vatesin Kyvyt käyttöön -lehtisarjaa. Lehti on tuotettu osana säätiön aluetoimintaa.

ISSN 2242-6043 (Painettu)
ISSN 2242-6051 (Verkkolehti)

Päätoimittaja
Jaana Pakarinen

Ilmestymisaika
elokuu 2022

Toimitussihteeri
Marianne Pentikäinen

Ulkoasu
Seppo Alanko
Tmi Riimunkantaja

Kannen kuva
Seppo Alanko

Painopaikka
Savion Kirjapaino
PAINOS 700 kpl

Julkaisija
Vates-säätiö sr
PL 40, 00621 Helsinki
Oltermannintie 8
00620 Helsinki

vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi
f @vatessaatio
i @vatessaatio
t @kyvytkayttoon

Vates
säätiö sr

Vates-säätiö on asiantuntija-organisaatio, joka edistää vammaisten, osatyökykyisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten yhdenvertaista työllistymistä avoimille työmarkkinoille, työhön kuntoutumista sekä sosiaalisen työllistämisen toimialan yksiköiden toimintamahdollisuuksia.

SISÄLTÖ

5

PIXABAY

Pääkirjoitus	2	Aluevaltuutettu kokee järjestöjen roolin merkitykselliseksi	8
Aluekoordinaattoreiden tervehdys	4	Muutosten vuosikymmenet: miksi järjestöt tarvitaan kumppaniksi nyt?	10
Eurot puhuvat – Järjestöjen työllä merkittäviä vaikutuksia alueiden talouteen	5	Asiakas toiminnan keskiössä	13
Yhteistyötä rakentamassa	6	Työhönvalmentajan tuella työelämään	14
”Näin nerokasta systeemiä emme olisi yksin kehittäneet!”	7	Vates viestii monilla kanavilla	15

PIXABAY

7

Aluekoordinaattorit Niina Kilpiäinen (vasemmalla) ja Minna Tarvainen toivovat, että yhteistyö syvennyy toimijoiden kesken.

Aluekoordinaattoreiden **TERVEHDYS**

Otetaanko järjestöt tasavertaisina yhteistyökumppaneina mukaan suunnitteluun? Ymmärtävätkö päättäjät toimintamme arvon vai jäämmekö terveydenhuollon jalkoihin? Kuinka uudistuksissa käy sellaisille asiakkaille, jotka tarvitsevat paljon tukea ja monia eri palveluita?

Keräsimme Järjestövoimaa alueelliseen työllistämiseen -kampanjassa järjestötoimijoilta blogikirjoituksia kevättalvella 2022. Tämän lehden lyhennelmät näistä blogiteksteistä kertovat järjestöjen työn vaikuttavuudesta ja ammattimaisesta työstä. Ne kuvaavat niin eri sektoreiden välistä hedelmällistä yhteistyötä kuin toivetta sen tiivistymisestä. Teksteissä näkyy myös uudistusten synnyttämä ahdinko järjestöjen palveluiden alas ajajasta ja yhteistyön katkeamisesta. Lue blogit kampanjan nettisivuilta <https://bit.ly/kampanjablogit>.

Eri sektorit tarvitsevat toisiaan. Asiakkaiden työllistymis- ja opintopolut rakentuvat sektoreiden välisistä yhteyksistä. Järjestöissä tehdään pitkäjänteistä työtä eniten tukea tarvitsevien asiakkaiden kanssa. Yhteistyö yli sektorirajojen maksaa itsensä takaisin ja hyödyttää kaikkia osapuolia. Toimivassa työllisyysneuvonnan

ekosysteemissä palveluohjaus toimii vastavuoroisesti molempiin suuntiin - julkisista palveluista järjestöihin ja toisin päin - aina asiakkaan tarve edellä.

Huoli kolmannen sektorin tulevaisuudesta esitettiin jo vuonna 2021, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lakia uudistettiin. Lakiin kirjattiin velvoite kuntien ja hyvinvointialueiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen yhteistyöstä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksien ja vaikutusmahdollisuuksien tukemisesta.

Kolmannen sektorin toimijat eivät ole vain julkisten palvelujen täydentäjiä, vaan itsessään arvokas osa suomalaista yhteiskuntaa. Järjestöjen säilyminen jatkossakin elinvoimaisina on yhteinen tehtävä, joka edellyttää ponnisteluita kaikilta osapuolilta. Avainasemassa on avoin keskustelu, keskinäisen ymmärryksen rakentaminen ja aito halu tunnistaa toimijoiden vahvuudet.

Toivomme tämän lehden osaltaan auttavan yhteistyön syntymistä ja syventymistä.

**Niina Kilpiäinen ja
Minna Tarvainen**

EUROT PUHUVAT

- JÄRJESTÖJEN TYÖLLÄ MERKITTÄVIÄ VAIKUTUKSIA ALUEIDEN TALOUTEEN

Järjestöjen tekemään työhön ja työllistämiseen kannattaa panostaa jo yksin talouden näkökulmasta, inhimillisestä hyödyistä puhumattakaan.

Hämeen Setlementti työllistää vajaa 30 henkilöä ja liikevaihto on noin 1,2 miljoonaa euroa. Tästä rahasta tuloutuu toiminta-alueelle noin 90 % palkkoina ja tilavuokrina. Lisäksi se tuo Kanta-Hämeeseen vuosittain noin 700 000 euroa maakunnan ulkopuolis-

ta rahaa. STEAn rahoituksista noin 12 miljoonaa euroa järjestöjen eri rahoitusten kautta tuloutuu alueelle.

Järjestöillä on iso rooli välityömarkkinoilla ja työhönvalmennuksissa. Siirtymät Hämeen Setlementistä työmarkkinoille tai koulutukseen ovat eri valmennuksissa noin 75 % ja nuorten työpajalla liki 85 %. Yksi valmennukseen sijoitettu euro tuottaa taloudellista vaikuttavuutta työpajan kahden vuoden valmennuksen jälkeen 40 euroa.

Kati Liikonen, toiminnanjohtaja Hämeen Setlementti ry

Klubitalo on investointi tulevaisuuteen

Suomessa toimii 23 kansainväliseen klubitalomalliin pohjautuvaa klubitaloa. Nuorten Ystävät hallinnoi Klubitaloja Oulussa, Rovaniemellä ja Kajaanissa. Vuoden 2021 lopussa NY Klubitalojen yhteinen jäsenmäärä oli 903. Vuosittain n. 40 % heistä etenee työelämäpolullaan palkkatyöhön, opiskelumaan tai muuhun tarkoitukseen mukaiseen toimintaan.

Klubitalotoiminta tuottaa todistetusti myös taloudellista hyötyä. Etelä-Suomessa Klubitaloja ylläpitävän Eskot ry:n ROI-analyysin mukaan kahden psykiatrisen vuodeosastopaikan vuosikustannus vastaa yhden klu-

bitalon vuosikuluja. Klubitalotoimintaan sijoitettu euro tuottaa 4,5–6 kertaisen säästön muissa yhteiskunnan palveluissa.

**Lahja Leiviskä, palveluesimies,
Klubitalot, Nuorten Ystävät**

**Taija Hirvonen, vastaava työhönvalmentaja,
Klubitalo Pönnkä (Oulu)**

**Katariina Hentilä, vastaava työhönvalmentaja,
Klubitalo Tönäri (Kajaani)**

**Jaana Rossi, vastaava työhönvalmentaja,
Klubitalo Roihula (Rovaniemi)**

Mielenterveyskuntoutujien toipumisprosessiin panostaminen kannattaa

Mielle ry:n sosiaalisen kuntoutuksen yksikkö, Työpaja Komppis, tarjoaa tavoitteellista yksilö- ja ryhmävalmennusta työikäisille mielenterveyskuntoutujille Vaasan seudulla ja Pohjanmaalla.

Mielle ry:n selvitys vuodelta 2019 osoittaa, että Komppiksen toiminnalla on suuria vaikutuksia asiakkaiden hyvinvointiin, elämänhallintaan sekä työ- ja toimintakykyyn. Selvityksessä kartoitettiin toiminnan

kokonaishyötyjä myös taloudellisesta näkökulmasta. Komppiksen toiminta tuottaa enemmän yhteiskunnallisia hyötyjä kuin kustannuksia, kun vertaillaan vuosittaisia kustannuksia ja säästöjä. Yksi toimintaan sijoitettu euro tuottaa arvioinnin perusteella hyötyjä 1,39 €–5,74 € edestä.

Johanna Yliviitala, Mielle ry

Yhteistyötä rakentamassa

Kokkolassa yhdistykset ja kaupunki luottavat yhteiseen tekemiseen

Työllisyyden kuntakokeilussa on Kokkolassa lähes 3 000 asiakasta. Yli puolet heistä tarvitsee pikaisesti ja kipeästi terveys- ja kuntoutuspalveluita, ja työllistyminen on haastavaa.

Samaan aikaan työllisyydenhoidossa puhutaan täsmätyökykyisyydestä. Yritykset luovat elinvoimaa ja työtä alueille, mutta ne eivät voi tehdä rekrytointikokeiluja. Yhdistykset toimivatkin ponnahduslautoina silloin, kun omat jaksamisen ja pystyvyyden varastot ovat ehtyneet. Ne ovat myös työtehtävien esihautomoita. Niissä herätetään motivaatiota ja kerrytetään osaamista.

Uudistuksissa peräänkuulutetaan integraatioita. Kokkolan kaupunki otti vuoden 2022 alusta käytäntöön mallin, jossa tuetaan yhdistyksiä, jotta ne voivat tukea kuntalaisia. Yhdistys- ja järjestökenttä on hiomaton timantti, jonka ympärillä tehdään vahvaa verkostotyötä.

Kun yhteinen tavoite läpileikkaa kaikkien toimintoja, toimitaan resurssiviisaasti ja palvelut ovat vaikuttavia. Jokaisessa palaverissa, työryhmässä ja kokouksessa onkin tärkeää kysyä: ovatko täällä mukana kaikki ne, joita tämä koskee?

Sanna-Mari Levijoki, työllisyyspäällikkö, Kokkolan kaupunki

Kutsu aluepäättäjille arvokeskusteluun

Uudistusten yhteydessä on korostettu yhteistyön ja kolmannen sektorin työllisyystoimijoiden merkitystä. Keski-Suomessa uudistukset ovat kuitenkin näyttäneet järjestöille yhteistyön hiipumisena ja toimintaedellytyksiä murentavana.

Kunnat ovat vähentäneet tai lopettaneet järjestöjen avustuksia tai ostopalvelusopimuksia ja siirtyneet hankintamenettelyyn palvelujen tuottamisessa. Työllisyyspoliittista avustusta myönnettiin vuodelle 2022 aikaisempiin vuosiin verrattuna pienemmälle määrälle hakijoita. Myönnetty avustus myös edellyttää toimijoilta 25 %:n omarahoituksen, mikä tuli järjestöille yllätyksenä. Muutosten seurauksena yhdistykset joutuvat

supistamaan toimintaansa ja pahimmassa tapauksessa lopettamaan kokonaan. Tällä on vaikutuksia erityisesti paljon tukea tarvitsevien työnhakijoiden palveluihin.

Keskisuomalaiset työllisyyden kentällä toimivat järjestöt kaipaavat arvokeskustelua. Nähdäänkö järjestöjen toiminta arvokkaana ja yhteiskunnallisesti merkittävänä? Onko alueella varaa menettää järjestötoimijoita työllisyyden kentältä?

Tulethan mukaan keskusteluun, kun kutsu käy.

Henna Autio ja Suvi Järvinen, Huhtasuon ASA ry

Tiina Sivonen, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Emmanuel Sibomana, Paremmiin Yhdessä ry

Jani Liimatainen, Äänekosken katulähetys ry

”Näin nerokasta systeemiä emme olisi yksin kehittäneet!”

Työllistämisen tukipalvelu Koitto syntyi yhteistyön tuloksena Joensuuhun. Savonlinnan ja Pieksämäen alueilla on kehitetty ns. opinnollistamisen kevyempi malli.

Jatkuva vuoropuhelu, tuttuus ja yhteinen tavoite ovat avaimia toimivaan yhteistyöhön. Jos joku asia ei toimi, se ratkaistaan yhdessä. Pitkään jatkuneen yhteistyön kautta Joensuun seudun kuntakokeilukunnissa on opittu tietämään järjestökentän vahvuudet.

Yhteisen kehittämistyön tuloksena Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys tuottaa Koitto – järjestötyöllistämisen tukipalvelua Joensuun kaupungille. Palvelussa yhdistykset voivat toimia työnantajina, vaikka aiempaa kokemusta siitä ei olisi. Koitto-palvelun yhdistysneuvot tarjoavat työnantajapalveluita maksutta. Yhdistysten

avoimet työpaikat avataan Joensuun työllisyyspalveluiden PowerApps -sovellukseen, josta kaupungin työllisyyspalveluiden työntekijät näkevät ne. Lisäksi järjestökentältä etsitään ns. räätälöityjä työpaikkoja työnhakijoille. Koitto-palvelun kautta moni järjestö on löytänyt työntekijän ja päinvastoin.

”Näin nerokasta systeemiä emme olisi yksin kehittäneet!”

Hilkka Pirhonen, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys
Johanna Seppänen, Joensuun kaupungin kuntakokeilu

Toimijoiden vahvuudet täydentävät toisiaan

Kasvupolku työhön -hankkeessa mallinnettiin verkostomaista moniammatillista valmennusta, yrityskartoittamista ja askelmerkkejä ammatillisen oppilaitoksen ja työpajojen välille. Tuloksena syntyi opinnollistamisen kevyempi malli, joka on tarkoitus juurruttaa aluksi Savonlinnan ja Pieksämäen alueille.

Hankkeessa Bovallius Palvelut Oy:n vahvuutena oli yritys-yhteistyö ja piilotyöpaikkojen etsintä. Yrityskoordinaattori tarjosi kartoituksissa löydettyjä piilotyöpaikkoja hankkeen asiakkaille ja työhönvalmentaja valmensi heitä.

Savonlinnan Toimintakeskus ry:n vahvuutena korostui asiakkaan kokonaisvaltainen huomioiminen. Keskuksen työvalmentaja etsi piilotyöpaikkoihin soveltuvia henkilöitä ja teki työvalmennusta.

Itä-Savon koulutusyhtymä ja Samiedu taas keskittyivät osaamisen arviointiin ja edistämiseen. Lisäksi ne ohjasivat asiakkaita näiden osaamista vahvistaville poluille, ja Samiedu rakensi vahvistamista tukevia yhteistyömalleja toimijoiden kanssa.

Carita Röpelin ja **Outi Rahikainen**
Savonlinnan Toimintakeskus ry

Aluevaltuutettu kokee

Järjestöjen roolin merkitykselliseksi

Kymenlaaksosta aluevaltuutetuksi valittu **Inka Häkkinen** on 39-vuotias sote-ammattilainen. Hänellä on useita sosiaali- ja terveysalan tutkintoja ja hän on työskennellyt alan eri sektoreilla koko aikuisikänsä. Aluevaltuutetun tehtävästä hän kiinnostui, koska koki omaavansa koulutuksen ja kokemuksen perusteella saatua kokemusta ja näkökulmaa aluevaltuuston työskentelyyn.

Häkkisellä on jonkin verran tietoa osatyökykyisten työllistämiseen liittyvistä asioista. Hän kuitenkin kokee, että tarvitsisi asiasta vielä lisätietoa. Hän uskoo, että tilanne on sama monen muun aluevaltuutetun osalta.

Työllistämistä edistävien järjestöjen toimintaa Häkkinen tuntee huonosti, mutta hänen omassa valtuustoryhmässään on järjestötyötä hyvin tuntevia. Hän uskoo, että heidän asiantuntemuksensa on hyödyksi järjestöyhteistyöhön liittyvissä asioissa.

Inka Häkkisen mielestä järjestöjen rooli on merkittävä hyvinvointialueen toteutuksessa. Kymenmaan alueellakin palvelujen järjestämiseen varattu rahoitus pienenee. Tästä syystä huomio on keskitettävä erityisesti ennaltaehkäiseviin ja terveyttä ja hyvinvointia edistäviin palveluihin. Näiden toteuttamisessa järjestöjen merkitys yhdessä hyvinvointialueen kanssa on suuri.

– Mielestäni työllisyys on suuri osa yksilön ja yhteiskunnan hyvinvointia. Työllisyys liittyy kiinteästi taloudelliseen toimeentuloon, sosiaaliseen pääomaan ja merkityksellisyyden kokemiseen. Meidän täytyy siis huolella huomioida myös työllisyyttä edistävät järjestöt. Koen niiden olevan tärkeässä roolissa erityisesti ennaltaehkäisevinä ja terveyttä edistävänä toimijoina, Häkkinen toteaa.

Järjestöjen tulisikin olla aktiivisesti yhteydessä alueensa päättäjiin ja toimielimiin, jotta ne saisivat toimintaedellytyksensä turvattua muutoksessa. Järjestöjen pitäisi tuottaa toiminnastaan selkeää ja helppolukuista tietoa. Tällöin uusien asioiden ja toimintojen kanssa painivien

päättäjiä olisi mahdollisimman helppo saada oleelliset tiedot järjestöistä ja niiden toiminnasta.

Inka Häkkinen aikoo ensimmäiseksi paneutua osatyökykyisten työllistämisasioihin, ja hankkia tietoa ja kontakteja. Hän toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan puheenjohtajana ja kokee järjestöjen olevan erityisen tärkeä osa tämän sektorin toimintaa.

– Kutsumme varmasti järjestöjen edustajia esittelemään toimintaansa ja kertomaan sen vaikuttavuudesta hyvinvointialueen toiminnan näkökulmasta, hän kertoo.

Kymenlaaksossa on järjestöt otettu aktiivisesti mukaan hyvinvointialueen kehittämiseen. Inka Häkkisen terveiset muille hyvinvointialueille ovat:

– Haluan sanoa, että olkaa avoimia ja aktiivisia järjestöjen suuntaan toimintoja miettiessänne ja järjestäessänne. Järjestöiltä saatava tieto, taito ja tuki ovat olleet korvaamattomia jo kuntien toimintoja järjestettäessä ja ovat sitä aivan varmasti myös hyvinvointialueille. [e](#)

Järjestöjen ja hyvinvointialueiden yhdyspintatyö

Sannariikka Grönfors (kätilö-sairaanhoitaja YAMK) on työskennellyt viimeiset 10 vuotta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu-, kehittämis- ja tietohallintotehtävissä julkisella sektorilla. Nyt hänen työajastaan vie 80 % Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluorganisaation HYTE ja yhdyspinnat -projektien vetäminen.

Yhdyspintatyössä järjestöt otetaan tasavertaisina kumppaneina mukaan kehittämään asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä. Tällä hetkellä olemme käsitelleet pääasiassa rakenteita ja olemme halunneet varmistaa paikan järjestötoimijoille.

– Järjestöjä on työssämme edustanut järjestöjen yhteistoimintaelin HyTe ry. Olemme työstäneet asioita

sidosryhmiemme (ml. alueemme kunnat) kanssa erilaisissa verkostoissa ja työpajoissa. Valmistellut asiat esitellään valmistelu- ja sote-johtajille ja johtoryhmälle sekä hyvinvointialueen päätöksentekoeleimissä ja alueen kuntien johtajille. Järjestöavustuksista järjestetään oma keskustelutilaisuus järjestöille. Yhdyspintatyöskentelyllä tavoitteleme kustannusten kasvun hillitsemistä sekä toimivia rakenteita ja yhteisiä toimintamalleja verkostojohdattamisessa.

– Järjestötoimijat tekevät arvokasta työtä paikkaamalla aukkoja lakisääteisessä palveluverkossa. Edistätte tärkeällä työllänne alueemme asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta - siksi työnne on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävää, toteaa Grönfors.

Voit tiedustella hyvinvointialueesi tilannetta alueesi Järjestöjen sote-muutostuen järjestöasiantuntijalta. Löydät järjestöasiantuntijat Järjestöjen sote-muutostuen sivuilta:
<https://www.soste.fi/jarjestojen-sote-muutostuki/>

Muutosten vuosikymmenet:

miksi järjestöt tarvitaan kumppaniksi nyt?

Järjestöjen rooli työllisyshoidossa on vaihdellut vuosikymmenten saatossa. Kehitykseen ovat vaikuttaneet niin ideologiset painopisteet kuin talouden suhdanteetkin. Nyt järjestöjä tarvitaan turvaamaan palvelut myös vaikeammassa työmarkkina-asemassa oleville.

Erityisesti 1960–1970-luvuilla sosiaalipolitiikassa oli vallalla valtiokeskeinen ajattelu. Tuolloin hyvinvoinnin takaaminen nähtiin hyvinvointivaltion tehtävänä. Samaan aikaan järjestötoimintaa siirrettiin valtion ohjaukseen, ja kunnat ottivat usein järjestöjen toimintoja hoitaakseen. Lisäksi järjestötoiminnan legitimitettiin: toimintaa saatettiin jopa rinnastaa köyhäinhoitoon, holhoavaan hyväntekeväisyyteen.

1980- ja 1990-luvut toivat mukanaan uudenlaisia käännteitä. 1980-luvulla Uuden julkisjohtamisen opit kasvattivat suosiota. Kehityksessä korostuivat muun muassa yksityisen sektorin toimintamallien ja markkina-ajattelun tuominen julkisen sektorin organisaatioihin. Myös hallinnon paikallistaminen nähtiin keinona lisätä julkisen sektorin joustavuutta ja reagoitukykyä. Yhtäaikaisesti uudistusten kanssa Suomi kuitenkin oli ajautumassa syvään talouden lamaan. Tilanteessa, jossa työttömyys oli korkea, hyvinvointipalvelujen tarve kasvavaa ja valtion budjetti alijäämäinen, kohdistettiin katse järjestösektoriin. Järjestöjen nähtiin voivan tarjota työpaikkoja ja kykenevän tukemaan syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä takaisin työmarkkinoille.

Järjestöt tukevat vaikeimmassa asemassa olevia

Viimeisempänä julkista hallintoa koskevana virtauksena alan kirjallisuus on esittänyt *Uuden julkisen hallinnan*. Tässä suuntauksessa markkinoiden sijaan korostuu laajan toimijajoukon verkostomainen työskentely ja paikallisten resurssien hyödyntäminen. Käynnissä olevia kuntakokeiluja sekä päätöstä siirtää TE-palvelut kunnille vuonna 2024 voi pitää esimerkkinä Uuden julkisen hallinnan mukaisesta uudistuksesta. Tavoitteena on muun muassa tarjota asiakaslähtoisempää palvelua hyödyntämällä paikallisia voimavaroja entistä tehokkaammin. Työllisyys on yhteiskunnallinen tehtävä, jonka edistämiseksi monialaisuus ja monisektorisuus ovat olennaisia.

Käynnissä olevat muutokset sisältävät kuitenkin vaaran paikkoja. Työllisyshoidon arvioinnissa painotetaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Työllisyyspalvelujen piirissä on kuitenkin paljon ihmisiä, joiden matka avoimille työmarkkinoille on pitkä. Lisäksi osa heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien tarvitsemista palveluista siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. On tärkeää varmistaa, että myös haavoittuvassa asemassa olevat säilyttävät mahdollisuuden työllisyyttä ja osallisuutta edistäviin palveluihin, eikä silloja synny. Työllisyyttä edistävät järjestöt ovat tässä tärkeässä roolissa.

Osana Järjestöt työllisyshoidon kuntakokeilussa -hanketta on puhelimitse kerätty haastatteluaineistoa järjestöjen edustajilta useilta kuntakokeilualueilta. Haastattelussa järjestöjä on pyydetty kuvaamaan omin sanoin toimintansa vaikutuksia. Vaikuttavuuden kuvaamiseksi hankkeessa on tutustuttu sosiaalisen laadun malliin ja

indikaattoreihin, joita on koostettu Osallistava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen – PROMEQ -hankkeessa. Prosessin pohjalta syntyi neljä väittämää työllisyyttä edistävien järjestöjen toiminnan vaikutuksista.

1: Järjestöt tarjoavat paikkoja sosiaaliselle valtaistumiselle

Keskeisenä vaikutuksena on elämänhallinnan vahvistuminen. Päivärytmi normalisoituu ja jaksaminen sekä fyysinen terveydentila kohenevat mielekkään tekemisen kautta. Asiakas pystyy tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja vahvistamaan minäpystyvyyttään. Itseohjautuvuus kasvaa, kun tieto erilaisista mahdollisuuksista lisääntyy.

Useissa järjestöissä toimintaa on opinnollistettu, jolloin asiakkaalla on mahdollisuus koulutautua toiminnan lomassa. Monissa järjestöissä on lisäksi useita eri työtehtäviä koottuna saman katon alle. Asiakas voi kehittää taitojaan haluamissaan tehtävissä. Mahdollisuus käyttää karttuneita taitoja etenemällä uusiin tehtäviin lisää motivaatiota ja uskoa omiin mahdollisuuksiin.

2: Järjestöissä edistetään sosiaalista osallisuutta

Työllisyyttä edistävien järjestöjen tavoite on tukea kohti avoimia työmarkkinoita tai opintoja. Tähän järjestöillä on käytössään

ASIAKAS TOIMINNAN KESKIÖSSÄ

Arjen kokemuksia päätöksenteon tueksi

Ruotsinkielisten kehitysvammaisten etujärjestö FDUV:n Steget vidare – från arbetsverksamhet till arbete med lön – projektin tavoitteena on lisätä ruotsinkielisten kehitysvammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä palkkatyöhön. Moni kehitysvammaainen työskentelee tavallisella työpaikalla ilman työsopimusta ja siihen kuuluvaa palkkaa.

FDUV tarjoaa tukea ja tietoa kehitysvammaisille henkilöille, heidän perheilleen, viranomaisille ja työnantajille. Myös arjen kokemuksia nostetaan esille. Näin päättäjät voivat kuulla heitä, jotka muuten eivät tule kuulluksi ja saavat tietoa siitä, miten palveluita tulisi kehittää kehitysvammaisten ihmisten työelämäosallisuuden lisäämiseksi.

Melanie Shametaj, FDUV

Yhdistysten taloudellinen epävarmuus kuormittaa myös asiakkaita

Työttömien yhdistykset toimivat työttömien hyvinvoinnin edistäjinä ja ylläpitäjinä. Ne toimivat myös äänitorvena ja edunvalvojana työttömiä koskevissa yhteiskunnallisissa asioissa.

Henkilöstön suuri huolenaihe on yhdistysten taloudellinen epävarmuus, joka vie resursseja työttömien auttamisesta. Huoli tärkeäksi muodostuneen toiminnan

loppumisesta on stressaavaa myös toimintaan osallistuville työttömille.

Pari vuotta sitten Kokkolassa oli n. 300 pitkäaikaistyötöntä ja nyt yli 600. Asialle pitää yhdessä tehdä jotain, jotta määrä ei jää pysyväksi eikä kasva.

Kokkolan kaupungin työllisyysavustus yhdistyksille on yksi askel kohti parempaa.

Johanna Laakso, Kokkolan Työttömät ry

Työssä tapahtuvassa valmennuksessa kuullaan asiakkaan tarpeita

Työllistämiseen liittyvät asiat vaikuttavat jääneen sote-uudistuksessa terveydenhoidon varjoon. Yksi tärkeä osio sote-kokonaisuudessa on työtoiminta: valmennus, joka tapahtuu työtehtävissä. Pohjois-Savossa on järjestöjä ja säätiöitä, joilla on vankka kokemus tällaisesta valmennuksesta.

Toimijat ovat vuosia kehittäneet toimintaansa ja tehneet yhteistyötä niin viranomais- kuin järjestöverkostoissa. Ne tuntevat asiakkaansa ja vievät viestiä heidän tarpeistaan eteenpäin.

Järjestötoimijat tarvitsevat tietoa tulevaisuudesta. Jos ei ole sopimuksia tulevasta, viimeinen lähtijä sammuttaa valot ja työssä tapahtuva valmennus loppuu.

Tuula Hirvonen, TOIMI-työhönvalmennussäätiö

erilaisia palveluita, kuten kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilupaiikkoja, palkkatukityötä ja työhönvalmennusta. Työmarkkinaosallisuuden edistäminen on näin ollen työllisyyttä edistävien järjestöjen ydintehtäviä.

Keskeinen vaikutus on sosiaalinen vahvistuminen. Useilla asiakkailla on taustalla eristäytyneisyyttä. Järjestön tarjoama yhteisö vähentää yksinäisyyttä. Järjestöissä pääsee harjoittelemaan ja vahvistamaan sosiaalisia taitoja. Järjestö tarjoaa paikan, jossa tulla kuulluksi ja kokea itsensä merkittävällä osaksi ryhmää.

3: Järjestöt rakentavat yhteiskunnan koheesiota

Olenainen vaikuttavuuden lähde on lämmin ja välittävä ilmapiiri. Monilla asiakkailla on taustalla esimerkiksi kiusaamisen kokemuksia. Turvallinen, erilaisuuden hyväksyvä tila lisää luottoa ihmisiin. Vertaistuki on yksi järjestöjen toiminnan vahvuuksista. Muilta saatu kannustus tukee asiakasta eteenpäin.

Julkisiin toimijoihin verrattuna hallintojärjestelmä ja lait asettavat vähemmän rajoitteita järjestöjen toiminnalle. Järjestöt voivat tarjota tukea joustavasti vastaamaan asiakkaan tarpeisiin, joutumatta kääntymään asiakasta toisen toimijan puoleen. Järjestöt usein tukevat asiakasta myös avun saantiin esimerkiksi terveydenhuollosta.

4: Järjestöt ovat keino sosioekonomisen turvallisuuden vahvistamiseen

Työllisyyttä edistävien järjestöjen yhtenä ydintavoitteena on tukea asiakasta eteenpäin avoimille työmarkkinoille ja opintoihin. Näin ollen järjestöt edistävät välillisesti myös toimeentulon turvaamista.

Järjestöt paikkaavat julkisen sektorin palveluvajetta esimerkiksi sosiaalipalveluissa. Järjestöissä tarjotaan tukea ja palvelua, jollaista julkinen sektori ei järjestä tai järjestää riittämättömin resurssein. Järjestöillä on olennainen rooli palvelujen ja tukitoimien takaamisessa jokaiselle kansalaiselle.

Työhönvalmentajan tuella työelämään

Nuorten Ystävien Klubitalo Roihulan työhönvalmennuksella oli merkittävä rooli Timo Veijasen työllistymispolulla, kun hän tapaturman jälkeen hakeutui takaisin työelämään. Hänen polkunsa kulki klubitalotoiminnasta työharjoittelujaksojen kautta palkkatuettuun työhön.

Timo Veijanen loukkaantui tapaturmaisesti 15 vuotta sitten. Hän kuntoutui hyvin, mutta joutui jäämään työkyvyttömyyseläkkeelle aiovamman vuoksi.

Veijanen tuli Klubitalo Roihulaan vuonna 2013. Hän osallistui Roihulan työpainotteiseen päivään useana päivänä viikossa ja haaveili paluusta työelämään. Vuonna 2015 hän pääsi työhönvalmentajan tuella työharjoitteluun Caritas-säätiölle ja sen jälkeen työssäoppimisjaksolle Prismaan. Näiden jälkeen Veijanen jäi noin viideksi vuodeksi koti-isäksi, mutta kävi Klubitalolla edelleen viikoittain.

- Klubitalon tuki on ollut hyvä juttu. Näiden yhdeksän vuoden aikana olen täällä Klubitalolla saanut kaveriteita, ystäviä, paljon vertaistukea. Työhönvalmentaja on ollut minun tuki ja turva, Timo Veijanen kertoo.

Työhönvalmentaja apuna työllistymispolulla

Yhdessä työhönvalmentaja **Saira Lampelan** kanssa alettiin etsiä harjoittelupaikkaa. Eläkkeen vuoksi harjoittelua ei voitu toteuttaa TE-toimiston kautta, mutta Nuorten Ystävien oma harjoittelusopimus mahdollisti sen. Veijanen pääsi toiveensa mukaisesti työkokeiluun hautausmaalle vuonna 2021. Kokeilu kesti kolme kuukautta.

Työhönvalmentaja kävi työpaikalla noin kerran viikossa katsomassa, että kaikki menee hyvin. Samalla seurattiin työssäjaksamista ja sitä, etteivät kaikki voimat menneet työn tekemiseen. Jakson jälkeen todettiin, että Veijanen voisi lähteä työelämään.

- Oli hyvä olla töissä siellä, Timo Veijanen toteaa.

Lapin Keskussairaalan kuntoutusohjajalta varmistettiin, että työ tukee Veijasen kuntoutumista, ja syk-

syllä 2021 hän alkoi itsenäisesti etsiä töitä. Hän saikin palkkatuetun työpaikan Niemelän Autosta kahdeksi vuodeksi. Hän tekee töitä viitenä päivänä viikossa, max. 3,5 tuntia päivässä.

Saira Lampela kävi Veijasen työpaikalla aluksi kerran viikossa, mutta nykyään käyntejä on harvoin. Veijanen tietää, että voi aina pyytää apua työhönvalmentajalta. Työhönvalmentaja tukee myös työnantajaa, mikäli siihen on tarvetta.

- Se, että Timo on nyt palkkatöissä, on aivan mahtava juttu, työhönvalmentaja Saira Lampela toteaa.

Timo Veijanen on ajatellut, että alkaa etsiä uutta työpaikkaa, jos nykyinen työ ei jatku. 🙌

Timo Veijasen viesti päättäjille: Hyvät päättäjät: Klubitalo on minulle pysäkki, jonne voi mennä ja tulla. Siellä autetaan aina, siellä ollaan ystävällisiä. Päättäjät, eläkkeellä olevatkin voivat antaa panoksensa työelämään, jos saavat tarvittaessa tukea.

VATES

viestii monilla kanavilla

Kyvyt käyttöön -lehden lisäksi voit seurata meitä useilla sähköisillä kanavilla.

Tapahtumamme ovat pääosin etätilaisuuksia, ja parhaiten saat tietoa niistä seuraamalla Vates INFO -uutiskirjettämme, Twitter-tiliämme tai vates.fi/tapahtumat -sivua.

Vatesin sähköiset uutiskirjeet tiedottavat toimialan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista.

Tilaa Vatesin uutiskirjeitä.

<https://uutiskirje.vates.fi/>

Seuraa meitä somessa:

Twitter:
[@kyvytkayttoon](https://twitter.com/kyvytkayttoon)

Facebook:
[@vatessaatio](https://facebook.com/vatessaatio)

instagram.com/vatessaatio/

LinkedIn →
Vates-säätiö

YouTube →
Vates-säätiö

Soundcloud →
Vates-säätiö

Hyvä aluepäättäjä,

tutustu näihin

Järjestövoimaa alueelliseen työllistämiseen

- Järjestöt ovat alueen hyvinvoinnin tärkeä voimavara.
- Järjestöillä on asiantuntemusta, mitä aluepäättäjiä kannattaa hyödyntää.

Kuntouttava työtoiminta – parempi lähellä

Kuntouttavan työtoiminnan palvelut on pidettävä asiakkaiden lähellä. Kaikilla ei ole mahdollisuutta käydä esim. maakuntakeskuksen palveluissa. Lähipalveluilla estetään syrjäytymistä, edistetään kuntoutumista ja tuetaan siirtymistä työelämään.

Digi hyvä läsnäpalveluita unohtamatta

Hyvinvointialueilla on varmistettava, että digipalveluja voivat käyttää kaikki vammastaan tai sairaudestaan huolimatta. Heille, jotka eivät pysty hyödyntämään digipalveluita, on turvattava läsnäpalvelut.